

Suomen ja Norjan rajaseutuyhteistyötä koskeva selvityshanke**Ohjausryhmän kokous****Aika** ma 9.9.2019 klo 9-11**Paikka** Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, 00170 Helsinki, kh Tienhaara / Skype-yhteys**Läsnä** Noora Heinonen, VM, puheenjohtaja
Markku Mölläri, VM, puheenjohtaja
Mirva Lohiniva-Kerkelä, selvityshenkilö
Maija Iles, OM
Janne Koivukoski, SM
Juha Luomala, STM
Janne Koivukoski, SM
Olli Sorainen, TEM
Pentti Lähteenoja, MMM
Jari Rantapelkonen, Enontekiön kunta
Toni K. Laine, Inarin kunta
Vuokko Tieva-Niittyvuopio, Utsjoen kunta
Jari Jokela, Lapin sairaanhoitopiiri
Tuomas Aslak Juuso, Saamelaiskäräjät
Paula Mikkola, Lapin liitto
Anne Honkanen, VM
Tiina Keränen, Lapin TE-toimisto
Riitta Leinonen, Pohjois-Kalotin rajaneuvonta
Heidi Eriksen, Utsjoen kunta
Lydia Heikkilä, Saamelaisyksikkö, Poske
Miia Palo, Lapin sairaanhoitopiiri
Maarit Palomaa, Lapin sairaanhoitopiiri
Johanna Erholtz, Lapin sairaanhoitopiiri
Matias Wesin, Lapin sairaanhoitopiiri
Pia Ruotsala-Kangasniemi, Saamelaiskäräjät, sihteeri
Sarita Kämäräinen, Saamelaiskäräjät, sihteeri**1. Kokouksen avaus ja esittäytymiset**

Puheenjohtaja Noora Heinonen avasi kokouksen klo 11.00 ja toivotti osallistujat tervetulleeksi. Osallistujat esittäytyivät. Puheenjohtaja totesi, että Kelan puheenvuoro jää pois ja Kelaa koskevat kysymykset voi lähettää suoraan puheenjohtajalle.

2. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen ja käyttö rajaseutualueella**2.1. Saamenkielisten sote-palvelujen erityiskysymykset, suunnittelija Lydia Heikkilä, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus**

Lydia Heikkilä esitteli saamenkielisten sote-palvelujen erityiskysymyksiä, josta on erillinen diasarja kokouskansi-ossa. Heikkilä muistutti, että saamelaisten kielelliset ja kulttuuriset perusoikeudet (17.3 §) sekä itsemääräämis-oikeus (121.4 §) on turvattu perustuslailla. Rajat ylittävissä palveluissa tulisi erityisesti huomioida mm. ne palve-lut, joissa kielen ja kulttuurin merkitys on suuri, saamenkielisten palvelujen turvaaminen ja kielellinen saavutet-tavuus, palvelujen laatu ja potilasturvallisuus, lähipalveluperiaate sekä kulttuurinen osaaminen ja kehittämistyö. Jatkossa tulisi kiinnittää huomiota sopimuksiin, erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistoimin-taan, lastensuojelu- ja perheiden palveluihin, psykososiaalisiin palveluihin ja ikäihmisten palveluihin. Nykyisiin käytännön haasteisiin kuten esim. tiedonvälittämiseen, lähetekäytäntöihin, tulkkaus- ja käännöskäytänteisiin tulisi löytää ratkaisu. Tärkeitä edistettäviä asioita ovat myös potilasvakuutusasiat, ammattioikeudet, rajankävi-jän työssäkäynti, sosiaaliturva ja verotus. Valtakunnallisessa sote-uudistuksessa saamenkieliset palvelut olisi jär-jestettävä, vastuutettava, sitoutettava ja resursoitava omana asiakokonaisuutena.

2.2. Erikoissairaanhoido, johtaja Jari Jokela, ylilääkäri Miia Palo Lapin sairaanhoitopiiri

Jari Jokela kertoi LSHP:n ja Norjan välisestä esh-sopimuksesta. Palvelutarve yli rajan on erityisesti saamenkieli-sellä väestöllä. Myös Norjassa asuvat suomenkieliset käyttävät mielellään suomenkielisiä palveluja Suomessa. Vuonna 2006 on solmittu yhteistyösopimus Lapin sairaanhoitopiiriin ja Helse Finnmarkin välillä. Yhteistyössä haasteita on aiheuttanut byrokratia, muun muassa se, että toimintakäytännöt ovat rajan eri puolilla erilaiset esimerkiksi lääkekäytäntöjen osalta. Norjan saamelainen terveyskeskus (dearvašvuodásiida) olisi hyvä yhteis-työkumppani. Sote ja maakuntauudistus voisi auttaa tässä.

Miia Palo kertoi rajat ylittävistä palveluista, josta on erillinen diasarja kokouskansiassa. Sosiaalipalvelujen ja pe-rusterveydenhuollon osalta ei ole olemassa sopimusta. Soveltuuko ja sovelletaanko pohjoismaista sosiaalipal-velusopimusta? Palvelujen tarpeesta ja käytön määrästä ei tällä hetkellä tietoa. Potilasvakuutuslainsäädännön tulkinta rajoittaa rajayhteistyötä. Selkeä rakenne, koordinaatio ja vastuutusrajat ylittävien palvelujen kokonai-suudesta puuttuvat.

Johanna Erholtz tiedusteli milloin potilasvahinkovakuutuslainsäädännön uudistus tulisi voimaan. Juha Luomala kertoi, että potilasvahinkoasia on ollut ministeriössä tiedossa ja lupasi selvittää miten asiassa on edetty.

Riitta Leinonen Pohjoiskalotin Rajaneuvonnasta kertoi, että saavat paljon yhteydenottoja henkilöiltä, jotka mak-savat sosiaaliturvamaksun Norjaan, mutta eivät saa esimerkiksi Karasjoelta kiireetöntä palvelua tai omalääkäriä, joihin pitäisi olla oikeus sosiaaliturvamaksun maksamisen nojalla. Norja ei korvaa hoitokustannuksia, jotka näille henkilöille aiheutuu siitä, että he tulevat Suomen puolelle kiireettömään hoitoon. Leinonen nosti esiin kysymyk-sen siitä, kuka vastaa hoitokuluista, jos Norjasta Suomeen opiskelemaan tullut henkilö sairastuu Suomessa. Lei-nonen kertoi myös, että hätäkeskustoiminnassa on ollut ongelmia rajat ylittävissä tilanteissa, esimerkiksi hätä-keskusvirkailla on sulkenut puhelimen, kun soittaja on puhunut norjaa.

Matias Wesin Lapin sairaanhoitopiiristä totesi, että hätäkeskusongelma on tunnistettu ja siihen etsitään ratkai-suja. Ongelmana on se, että Suomen ja Norjan hätäkeskusjärjestelmät ovat erilaisia. Esimerkiksi Suomesta ei voida antaa potilaan henkilötietoja Norjan viranomaisille, ennen kuin yksikkö on potilaan luona. Hätäkeskusjär-jestelmän tulisi tukea avun hälyttämistä yli rajan mahdollisimman hyvin. Olisi hyödyllistä, että pelastustoimen paikkatieto voitaisiin välittää Norjaan ja toisin päin ja lisäksi tieto tulisi voida välittää myös viranomaisille. Suo-mella ja Norjalla voisi olla yhteisiäkin resursseja raja-alueilla, mikäli tämä olisi laillisesti mahdollista.

2.3. Perustason palvelut, vastaava lääkäri Heidi Eriksen, Utsjoen kunta

Heidi Eriksen kertoi, että Utsjoen kunta on tehnyt SANKS:n kanssa yhteistyötä 1990-luvulta asti. Vuosien 2005-2007 toteutetun hankkeen kautta on saatu yhteistyösopimus saamenkielististä erikoissairaanhoidon palveluista.

Haasteena on nykyään se, että resurssit eivät riitä rajayhteistyön kehittämiseen perustyön ohessa. Tanan ja Karasjoen kunnissa olisi n. 20 km päässä Suomen rajasta ympärivuorokautinen lääkäripäivystys. Karasjoen osalta haasteena on se, että siellä ei tahdota ottaa hoitoon edes Suomen puolen rajatyöntekijöitä. Norjan ensihoidon laskutuksessa on ollut epäselvyyttä. Kahdelle potilaalle on tullut henkilökohtainen lasku Norjasta. Matkapalvelukeskuksen numero ei toimi Norjasta päin soitettaessa, mikä aiheuttaa potilaille monenlaisia haasteita.

Tuomas Aslak Juuso Saamelaiskäräjiltä totesi, että sote-palveluiden osalta rajaesteitä tulee tarkastella ennen kaikkea yksilön näkökulmasta. Ongelmia on esimerkiksi siinä, miten potilastietoja voidaan siirtää valtiosta toiseen. Viranomaiset eivät siirrä tietoja, vaan potilas joutuu itse selvittämään tiedot ja toimittamaan ne toiseen valtioon. Potilastietojen siirron ei pitäisi olla yksilön vastuulla. Toinen haasteita aiheuttava tilanne on se, kun lapsen vanhemmat ovat eronneet ja asuvat kahdessa eri valtiossa. Tällaisissa tilanteissa tulisi huomioida ennen kaikkea lapsen näkökulma.

3. Sairaudesta aiheutuvien matkakustannusten korvaaminen rajaseutualueella, etuuspäällikkö Marika Lah-tivirta Kela

Asia käsitellään seuraavassa kokouksessa.

4. Tilannekatsaus selvityshenkilön työskentelystä, Mirva Lohiniva-Kerkelä

Tähän mennessä on kerätty tietoa ja muodostettu kokonaiskuvaa tilanteesta ja haasteista. Rajaesteitä on pohdittu paljon eri yhteyksissä ja aiheesta on tehty useita selvityksiä, jotka on kerätty Tiimeriin. Haastatteluja ei ole vielä tehty.

5. Muut esille tulevat asiat

Ei muita asioita.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous pidetään keskiviikkona 2.10.2019 klo 9-11.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:05.

Muistion vakuudeksi,

Pia Ruotsala-Kangasniemi
Saamelaiskäräjät
Kokouksen sihteeri

Sarita Kämäräinen
Saamelaiskäräjät
kokouksen sihteeri